

سیستم اطلاعاتی حسابداری:

ابزار ارزیابی عملکرد مدیریت

«مدیر در تصمیمگیری نیازمند اطلاعات است و سیستم اطلاعات حسابداری یکی از منابع اصلی تأمین اطلاعات مورد نیاز مدیر است.»

جای اطلاعاتی حسابداری، ۷ و ۸ آذرماه ۱۳۷۴

ایران را به نقد گذاشتند. افزون بر آن درباره نقش این سیستمها در توسعه اقتصاد ملی و جایگاه آن در تهیه شاخصهای مهم اقتصادی نیز بحث شد. در پایان هر روز از سمینار در بحثهای گروهی، دیدگاههای مدیران اجرایی و مدیران مالی نسبت به این سیستمها بررسی شد. برنامه‌ریزی و طراحی این سمینار را آقایان غلامرضا سلامی، ابوالقاسم فخاریان، خسرو پورمعمار، مجید میراسکندری، جمشید فراروی، یداله مکرمی و منصور شمس احمدی اعضای کمیته سمینارهای انجمن عهده‌دار بودند.

سپس آقای غلامرضا سلامی، ریاست شورای عالی انجمن با خوش‌آمدگویی به استادان و میهمانان، سمینار را افتتاح کردند. ایشان پس از برشمردن مشکلات برپایی چنین همایشهایی با این ابعاد از کلیه دست‌اندرکاران برگزاری سمینار و استادان گرانمایه‌ای که زحمات تحقیق و تهیه مقاله را برای ارائه به دانش‌پژوهان کشور بر خود همواره ساخته‌اند، سپاسگزاری کردند.

ایشان در قسمتی از بیانات خود اظهار داشتند که نقش حسابداری و حسابداران در

سمینار سیستمهای اطلاعاتی حسابداری

آقای منصور شمس احمدی دبیر سمینار ضمن برشمردن دلایل لزوم برنامه‌ریزی برای آماده‌سازی زیر ساختهای لازم به‌منظور انتقال تکنولوژی اطلاعات و با تأکید بر اهمیت سیستمهای اطلاعات حسابداری به‌عنوان یکی از مهمترین سیستمهای اطلاعات مدیریت، هدف از برگزاری سمینار را بررسی جنبه‌های نظری و کاربردی این سیستمها از دیدگاه‌های اقتصاد کلان، طراحی و اجرای آنها اعلام کردند.

در این سمینار که در روزهای ۷ و ۸ آذرماه با حضور بیش از ۶۰۰ نفر از اعضای هیئت‌مدیره، مدیران عامل، مدیران امور مالی، حسابداران و حسابرسان و کارشناسان رشته‌های گوناگون برگزار شد، استادان و صاحب‌نظران سیستمهای اطلاعات مدیریت و حسابداری ضمن تأکید بر ضرورت استفاده از سیستمهای اطلاعاتی مدیریت و نقش محوری سیستمهای اطلاعات حسابداری در این مجموعه نگرشهای ناظر بر اینگونه سیستمها را بررسی کرده و دشواریهای استقرار سیستمهای اطلاعاتی حسابداری در

توسعه ملی از طرف دولت، جامعه و حتی خود حسابداران دست‌کم گرفته شده و این حرفه مقدس در حدشان و منزلت واقعی خود معرفی و شناسایی نشده است. و در بخش دیگر اظهار داشتند:

حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی می‌تواند مهمترین نقش را در تصمیمگیریهایی اقتصادی ایفا کند. بدون این سیستم اطلاعاتی

اندازه‌گیری سودآوری بنگاههای اقتصادی غیرممکن بوده و ارزیابی عملکرد مدیریت نیز ناممکن است، ضمن آنکه نقش کنترلی آن ضامن انضباط مالی و سلامت اقتصادی هر جامعه می‌باشد. ایشان در خاتمه ضمن آرزوی توفیق برای استادان ابراز امیدواری کردند که انجمن در جلب رضایت هرچه بیشتر شرکت‌کنندگان در این سمینار موفق باشد.

ضرورت استفاده از سیستمهای اطلاعاتی مدیریت

آقای محمد داداش‌زاده دکتر در علوم کامپیوتر و استاد رشته سیستمهای اطلاعات مدیریت در سخنرانی خود به ضرورت توجه به کارایی و اثربخشی سرمایه‌گذاری در تحلیل، طراحی و استقرار سیستمهای اطلاعات مدیریت

اشاره کردند و مشکلترین چالش برای کارشناسان مالی را ایجاد مزیت نسبی برای توجیه ضرورت سرمایه‌گذاری در یک سیستم اطلاعاتی دانستند. ایشان در سخنرانی خود روش تخصیص منابع براساس بدنه (Portfolio based resource allocation) در سرمایه‌گذاری در سیستمهای اطلاعات مدیریت را تشریح کردند.

مدیریت استراتژیک و سیستمهای اطلاعاتی حسابداری

نقش سیستمهای اطلاعات حسابداری در تصمیمهای استراتژیک مدیریت موضوع سخنرانی آقای مهندس منزوی مدرس رشته مدیریت استراتژیک بود. ایشان در سخنرانی خود به این نکته اشاره کردند که در یک نظرخواهی از بیش از صد تن از مدیران با تجربه شرکتهای غربی مهمترین موضوع برای موفقیت شرکتهای غربی در دهه گذشته تعیین استراتژی بیان شده است. در فرایند مدیریت استراتژیک با متغیرهایی مانند هدفهای کمی، تجزیه و تحلیل عوامل محیطی، نقاط ضعف و قوت داخلی توسعه، شخصیت مدیران، کیفیت استراتژی سلسله مراتب هدفها، سیستمهای مختلف اطلاعات، عملیات و سازماندهی، خط مشی‌های تصمیم، سبک رهبری، سیستم کنترل

و شاخصهای ارزشیابی و پاداش روبه‌رو هستیم. آقای منزوی در سخنان خود با ذکر این نکته که سیستمهای اطلاعات حسابداری متداول گذشته گرا بوده است و نمی‌تواند در خدمت مدیر استراتژیک قرار گیرد. تهیه صورتحساب سود و زیان بر مبنای هزینه‌های استراتژیک را بررسی کردند و مزایای تهیه این صورت را برشمردند.

نقش محوری سیستمهای اطلاعاتی حسابداری

آقای ابوالقاسم فخاریان مشاور مدیریت و مدرس رشته سیستمهای اطلاعات حسابداری در سخنرانی خود اظهار داشتند: «روند گسترش مدیریت نظامگرا، پذیرای مفهومی سیستمی از حسابداری گردید و امروزه سیستم اطلاعات حسابداری تأثیرگذار بر همه کارکردها و تصمیمگیریهای مدیران می‌باشد». آقای فخاریان با توضیح اینکه در مسیر گردش اطلاعات در سازمان همه راهها به حسابداری ختم می‌شود به چگونگی شکل‌گیری سیستمهای اطلاعات حسابداری پرداختند و اجزا و عناصر تشکیل‌دهنده این سیستمها را برشمردند. ایشان در سخنان خود تأثیر سیستمهای اطلاعاتی بر کارکردهای اساسی مدیریت یعنی برنامه‌ریزی، هماهنگی و کنترل را بررسی و نقش این

حسابداری به عنوان یک سیستم اطلاعاتی می تواند مهمترین نقش را در تصمیمگیریهای اقتصادی ایفا کند

سیستمها در هریک از عناصر تشکیل دهنده فرایند تصمیمگیری را تحلیل کردند. آقای فخرزبان در پایان سخنان خود با ذکر این واقعیت که سیستمهای اطلاعاتی حسابداری نمی تواند یک مقیاس سنجش کامل باشد به محدودیتها و نارساییهای این سیستم اشاره کردند و تأثیر تحولاتی در تکنولوژی اطلاعات، مسؤولیتهای اجتماعی بنگاههای اقتصادی و تغییرات در نگرشهای مدیریت را بر سیستمهای اطلاعات حسابداری بررسی کردند.

اهمیت سیستمهای اطلاعاتی حسابداری در کارکرد بورس اوراق بهادار

تأثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیمگیری سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار موضوع سخنرانی خانم ملیحه قمصری مدیر امور

پذیرش و نظارت بر شرکتهای سازمان بورس اوراق بهادار تهران بود. ایشان در سخنان خود به نقش اطلاعات حسابداری و استفاده سازمان بورس از ارائه اطلاعات سیستماتیک و مدون، استفاده شرکتها از داشتن یک سیستم اطلاعاتی حسابداری و بالاخره استفاده سرمایه گذاران از ستاندهای این سیستمها اشاره کردند و با ذکر نمونههایی، تأثیر ارائه اطلاعات حسابداری و یا نبود آن را بر قیمت سهام برخی از شرکتهای پذیرفته شده در بورس به بحث گذاشتند.

نگرشهای ناظر بر سیستمهای اطلاعات حسابداری

نگرشهای ناظر بر سیستمهای اطلاعات حسابداری عنوان مقاله آقای یداله مکرمی طراح سیستمهای اطلاعات حسابداری و مدرس این رشته در دانشگاهها بود. آقای مکرمی در سخنان خود اظهار داشتند «پیشرفتهای سریع تکنولوژی اطلاعات و توجه روزافزون مدیران به اطلاعات، سیستمهای اطلاعاتی حسابداری را به موضوعی پیچیده و حساس تبدیل کرده است. کنشها و واکنشهای متقابل فراوانی که در محیط این سیستمها وجود دارد درک صحیح مفاهیم مربوط به این رشته را به نوعی ضرورت تبدیل کرده است» ایشان با تأکید بر اینکه مبحث سیستمهای اطلاعات حسابداری پیوند عمیقی با علومی مانند تئوری عمومی سیستمها و تئوریهای

اطلاعات، ارتباطات، حسابداری، مدیریت سازمان، تصمیم و... دارد نظریه های مطرح شده در این مقوله را به نقد و بحث گذاشتند.

انتظارات مدیران از سیستمهای اطلاعاتی حسابداری - بحث گروهی

در پایان روز اول سمینار در بحث گروهی که با حضور آقایان مهندس مرعشی، پرویز شهریاری راد، داود میرخانی و شاهین خلیلی برگزار شد دیدگاهها و انتظارات مدیران اجرایی از سیستمهای اطلاعات حسابداری به نقد گذاشته شد و عوامل مؤثر در نبود هماهنگی و ارتباط بین حسابداران و مدیران بررسی شد. هماهنگی این بحث را آقای ابوالقاسم فخرزبان عهده دار بودند.

نقش سیستمهای اطلاعاتی حسابداری در توسعه اقتصاد ملی

نقش سیستمهای اطلاعاتی حسابداری در توسعه اقتصاد ملی موضوعی بود که آقای دکتر حسین عظیمی استاد اقتصاد برای بحث خود برگزیده بودند. آقای دکتر عظیمی در سخنرانی خود توسعه را فرایندی تعریف کردند که یک جامعه را در کلیت و تمامیت خود دچار تحول اساسی می کند. ایشان در بخش دیگری از سخنان خود اظهار کردند «اگر در نظام اکسیوماتیک

تحلیل اقتصادی اصول موضوعه پی‌گیری نفع شخصی، رقابت و سلطه فنی را در نظر بگیریم ملاحظه می‌شود که هدایت ساختاری در

نظری لازم - موجود بودن اطلاعات - در دسترس بودن ابزار لازم و فراهم بودن منابع مورد نیاز می‌باشد، نقش نظام اطلاعاتی در حوزه‌های زیر را نقشی مستقیم و با اهمیت توصیف کردند:

- لزوم هدایت توسعه‌ای مبادلات مالی و تجاری خارجی کشور

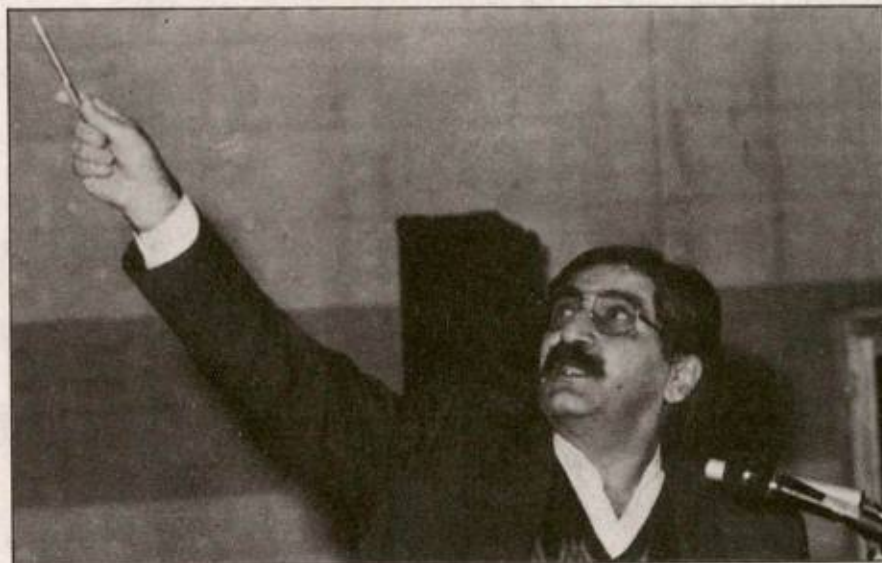
- لزوم هدایت و تنش‌زدایی از شکافهای ساختاری توسعه جامعه

- لزوم هدایت ساختاری زیربنایی اقتصادی، معیشتی و علمی فنی جامعه

- لزوم هدایت ساختار تولید ملی کشور ایشان در پایان سخنان خود با تأکید بر اینکه در کشور ما پیش شرطهای مادی فیزیکی توسعه بیش از پیش شرطهای غیرمادی مورد عنایت قرار گرفته‌اند، نظام اطلاعات حسابداری کشور را نه فقط به عنوان ابزار کنترل مالی بلکه به عنوان ابزار مدیریت برای تحقق فرایند توسعه ضروری دانستند.

ملاحظات اساسی در طرح و استقرار سیستمهای اطلاعات حسابداری

آقای محسن رفعت طراح سیستمهای اطلاعات حسابداری و مدرس این رشته در سخنرانی خود درباره «ملاحظات اساسی در طرح و استقرار سیستمهای اطلاعات حسابداری» ضمن تشریح این موضوع که طرح و اجرای یک سیستم کل اطلاعاتی حسابداری متشکل از اجزای به هم پیوسته است اظهار داشتند برای طرح مشخصات اجزا ابتدا بایست مدلی از مشخصات کلی تهیه کنیم. چنین مشخصاتی باید خصوصیات و ویژگیهای سیستم کل، اجزای تشکیل دهنده و ارتباطات بین آنها را تعیین کند. آقای رفعت سپس نقطه شروع کار در طراحی را از سیستمی دانستند که بیشترین اطلاعات را برای سایر سیستمها فراهم و کمترین اطلاعات را دریافت می‌کند. ایشان در سخنان خود با تشریح یک مدل کلی ارتباط اجزا، نوع سیستمها عملیاتی و تأثیر آنها بر سیستمهای اطلاعات حسابداری را با توجه به تجربیات خود و در نظر گرفتن مباحث تئوریک مورد بحث قرار دادند. آقای رفعت در پایان سخنان خود مسئول و ضامن طرح و اجرای مناسب سیستمها را مدیریت و طراح دانستند.

کشورهای توسعه یافته غیرضروری و در کشورهای درحال تحول تاریخی ضروری است و حال آنکه هدایت کوتاهمدت در هریک از کشورهای مزبور ضروری می‌باشد» آقای دکتر عظیمی با ذکر این نکته که هدایت معقول و علمی در هر جامعه مستلزم وجود پیش شرطها، آگاهی و علم به ضرورت هدایت - وجود مبنایی

سید حسن‌الله حسینی، ۷۸ ساله

شاخصهای مهم اقتصادی و سیستمهای اطلاعات حسابداری

«شاخصهای مهم اقتصادی و سیستمهای اطلاعات حسابداری» عنوان سخنرانی آقای جعفر عسگری کارشناس ارشد آمارهای اقتصادی بود. ایشان در سخنان خود شاخصهای مهم اقتصادی هر کشور مانند تولید ناخالص داخلی، تولید، مصارف و واسطه، سرمایه‌گذاری، واردات، صادرات و... مهمترین ابزارهای اطلاعاتی برای ارزیابی برنامه‌ها و سیاستهای گذشته، تصمیمگیری برای مسائل روز و برنامه‌ریزی آینده بیان کردند. آقای عسگری اظهار داشتند آمار و اطلاعات استفاده شده برای تهیه شاخصهای اقتصادی یا پراساس سرشماریها و آمارگیریهایی نمونه‌ای و یا با استفاده از آمارهای ثبتی تأمین می‌شود. ایشان نظام مالی حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی را در هر دو روش و بویژه حالت استفاده از آمارهای ثبتی را مهمترین منبع تولید اطلاعات آماری دانستند. آقای عسگری در بخشی از سخنان خود ارتباط گسترده بین تأمین نیازهای آماری حسابهای ملی و شاخصهای مهم اقتصادی با اطلاعات حسابداری و طبقه‌بندی حاکم بر آن شاخصها را بیان داشتند و کلیات محاسبه و سنجش آنها و چگونگی تأمین نیازهای آماری و سری زمانی شاخصهای اقتصادی مهم کشور را در سالهای اخیر تجزیه و تحلیل کردند. افزون بر آن ایشان ضمن معرفی کلی سیستم اطلاعات حسابداری در رشته فعالیتهای اقتصادی در ایران و پتانسیل تولید آمارهای لازم بر مبنای آنها را برشمردند. آقای عسگری در سخنان خود پیشنهادهایی در مورد سازگاری سیستم اطلاعات حسابداری و نظام آماری مورد نیاز محاسبه حسابهای ملی و شاخصهای اقتصادی ارائه کردند.

دشواریهای استقرار سیستمهای اطلاعات حسابداری در ایران

آقای پرویز بختیاری مشاور و طراح سیستمهای اطلاعات حسابداری و مدرس این رشته در سخنرانی خود تحت عنوان «دشواریهای استقرار سیستمهای اطلاعات حسابداری در ایران» با بهره‌گیری از تحقیقی جامع که در این زمینه انجام داده بودند وجود متخصصین سیستم‌دهی به تعداد کافی، وجود نوعی نظارت حرفه‌ای بر کار آنها، تمایل مدیریت به داشتن سیستم حسابداری مناسب، کافی بودن توان علمی و تخصصی کارکنان مجری سیستم و از همه مهمتر مناسب بودن شرایط اقتصادی و اجتماعی را از جمله عوامل مؤثر در استقرار نظام مطلوب اطلاعاتی و استفاده بهینه از آن بیان داشتند. ایشان در سخنان خود دشواریهای استقرار سیستمهای حسابداری را در بخشهای زیر به تفصیل توضیح دادند و در هر مورد پیشنهادهایی ارائه کردند.

- طراحی و پیاده سازی سیستمهای حسابداری
- پردازش (به کارگیری) سیستمهای حسابداری
- استفاده از نتایج خروجی سیستمهای حسابداری

کاربرد کامپیوتر در سیستمهای اطلاعاتی حسابداری

سخنران دیگر سمینار آقای جمشید فراروی طراح سیستمهای حسابداری بودند و موضوع سخنرانی ایشان «کاربرد کامپیوتر در سیستمهای اطلاعاتی حسابداری» بود. آقای فراروی با تشریح فواید استفاده از کامپیوتر از نظر دقت عمل اطلاعات، بهنگام بودن و تسریع عملیات و گزارشها و تصمیمگیری، ضمن بیان لزوم سرمایه‌گذاری در سخت‌افزار و نرم‌افزار مناسب ویژگیهای سیستمهای کامپیوتری را مورد توجه قرار دادند و اظهار داشتند سیستمهای کامپیوتری باید بدون خطا و دارای دقت عملیاتی و رد ممیزی و باز بوده در ضمن قابلیت اتصال به سایر سیستمها را دارا باشد. ایشان در بخش دیگری از سخنان خود اجزای نرم‌افزاری و پلافرمها (سخت‌افزار و سیستمهای عامل) را برشمرده و تحولات آینده در این زمینه را بررسی کردند. آقای فراروی در پایان سخنان خود نقش مشاورین را در انتخاب سیستمها نقشی با اهمیت توصیف کردند.

مدیریت سیستمهای اطلاعاتی

آقای ژوزف بهنامی مشاور مدیریت و طراح سیستم آخرین سخنران سمینار بودند ایشان در سخنرانی خود تحت عنوان «مدیریت سیستمهای اطلاعاتی» اظهار داشتند برخی از مدیران مؤسسه‌ها (و حتی طراحان) پس از برقراری سیستمهای اطلاعاتی گمان می‌برند که کار پایان یافته است درحالی که به دلیل تحولات روزافزون در شرایط محیط، تغییر فعالیتها و عملیات مؤسسات و تغییر خواسته‌های مدیران و کاربران اهمیت تغییر و تعدیل در سیستمهای اطلاعاتی بیشتر نمایان می‌شود. سرفصلهای سخنرانی ایشان شامل موارد زیر بود که در هر مورد به جنبه‌های تئوری و کاربردی آن اشاره کردند.

- تشریح روند تغییرات جهانی در مدیریت و تجارت

- تشریح ضرورت مدیریت سیستمهای اطلاعاتی

- تعریف مدیریت سیستمهای اطلاعاتی و موضوع فعالیت آن

- تشریح سطوح مختلف مدیریت سیستمهای اطلاعاتی

- معرفی سیستم مدیریت سیستمهای اطلاعاتی

دیدگاههای مدیران مالی نسبت به سیستمهای اطلاعات حسابداری - بحث گروهی

در آخرین بخش از سمینار آقایان امیرحسن فلاح، عبدالله عراقیان، داود مسگریان حقیقی، غلامرضا شوندی و محمد آموده مدیران با تجربه واحدهای اقتصادی در بحث گروهی که

مسئولیت هماهنگی آن را آقای دکتر حسین عبده تبریزی برعهده داشتند، دیدگاه‌های خود نسبت به سیستمهای مالی را تشریح کردند و دلایل موفقیت و یا شکست در طراحی و پیاده‌سازی سیستمهای اطلاعاتی حسابداری را به بحث و نقد گذاشتند.